

ПРОБЛЕМНІ ПІДХОДИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКУ ПРАВОВУ СИСТЕМУ ПОНЯТТЯ «КРИПТОВАЛЮТА» В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В ЄС

UKRAINE'S LEGAL SYSTEM FACES DIFFICULTIES IN UNDERSTANDING AND IMPLEMENTING CRYPTOCURRENCY LAWS WHILE INTEGRATING INTO THE EUROPEAN UNION

Ганган В.Г., аспірант кафедри права
Європейський університет

Україна у своєму інтеграційному шляху в Європейський союз задекларувала свій цивілізаційний вибір розвитку та взяла на себе зобов'язання відповідати високим стандартам союзу у тому числі у законотворчій діяльності, що передбачає поступову адаптацію законодавства України до законодавства ЄС (acquis).

На сьогодні, таким відомим вже поняттям як криптоактиви, є невід'ємним тенденційним елементом у трансформаційних процесах розвитку цифрової епохи, порядок обігу якого вже врегульоване Європейським парламентом, який прийняв регламент (ЄС) 2023/1114 від 31 травня 2023 року Про ринки криптоактивів та внесення змін до Регламенту (ЄС) № 1093/2010 и (ЄС) № 1095/2010 та Директиви 2013/36/ЄС и (ЄС) 2019/1937 (далі – MiCA) [17].

У 2022 році парламентом України прийнятий Закон України «Про віртуальні активи» № 2074-ІХ, який спробував вирішити питання правового регулювання обігу криптовалют в Україні та визначити їх статус у міжнародних відносинах [7].

Очевидно, що поняття та визначення, що містяться в Законі № 2074-ІХ фактично втрачають свою актуальність у зв'язку з прийняттям регламенту ЄС 2023/1114 від 31 травня 2023 року, тому на сьогодні в мережах Інтернет ресурсів існує багато інформації стосовно того, що урядовими організаціями плануються внести в прийнятий Закон України «Про віртуальні активи» та інші нормативно-правові акти зміни на підставі яких вказаний закон зможе працювати, проте відповідний проект змін у Верховній раді України досі не зареєстровано.

Крім того, невирішеним залишається питання щодо оподаткування діяльності осіб, що планують пов'язувати свою господарську діяльність з обігом віртуальних активів в Україні про що може свідчити не один внесений на розгляд парламенту України законопроект, а також анонсований Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) нову версію проекту змін до податкового кодексу України та до основного Закону України «Про віртуальні активи» № 2074-ІХ, який до сьогодні ще не був опублікований широкому колу осіб для обговорення, а обговорюється лише в обмежених професійних колах [16].

Ще в далекому 2014 році Україною ухвалений Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського союзу» № 1629-ІV, який передбачав процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність з *acquis communautaire*, який досі є чинним. (положення абз.10 Розділу VI програми) [8].

Втім, ратифікацією Законом України № 1678-VII від 16 вересня 2014 року Угоди про асоціації між Україною та Європейським союзом... в якій Україна в черговий раз у відповідних положеннях угоди, констатує свої наміри адаптації свого законодавства до законодавства ЄС продовжує послідовну політику гармонізації свого законодавства до законодавства ЄС [11].

Ключові слова: криптовалюта, віртуальні активи, єдиний підхід законотворення, Євроінтеграція, адаптація із законодавством ЄС.

In its path of integration into the European Union, Ukraine declared its civilizational choice of development and undertook to meet the high standards of the Union, including in law-making activities, which provides for the gradual adaptation of Ukrainian legislation to EU legislation (*acquis*).

Today, such a well-known concept as crypto-assets is an integral trend element in the transformational processes of the development of the digital era, the order of circulation of which has already been regulated by the European Parliament, which adopted Regulation (EU) 2023/1114 of May 31, 2023 On cryptoasset markets and the introduction amendments to Regulation (EC) № 1093/2010 and (EC) № 1095/2010 and Directive 2013/36/EC and (EC) 2019/1937 (starting now – MiCA) [17].

In 2022, the Parliament of Ukraine adopted the Law of Ukraine "On Virtual Assets" № 2074-IX, which attempted to resolve the legal regulation of the circulation of cryptocurrencies in Ukraine and determine their status in international relations [7].

It is obvious that the concepts and definitions contained in Law No. 2074-IX lose their relevance in connection with the adoption of the EU Regulation 2023/1114 of May 31, 2023, therefore, today there is a lot of information in the Internet resource networks regarding the fact that government organizations are planning to make changes to the adopted Law of Ukraine "On Virtual Assets" and other normative legal acts, based on which this law will be able to work, but the corresponding project of changes has not yet been registered in the Verkhovna Rada of Ukraine.

In addition, the issue of taxation of the activities of persons who plan to connect their economic activities with the circulation of virtual assets in Ukraine remains unresolved, as evidenced by more than one draft law submitted for consideration by the Parliament of Ukraine, as well as announced by the National Commission for Securities and the Stock Market (from now on referred to as the National Tax Code of Ukraine and the main Law of Ukraine "On Virtual Assets" № 2074-IX, which has not yet been published to a wide range of people for discussion and is discussed only in limited professional circles [16].

Back in 2014, Ukraine adopted the Law of Ukraine "On the nationwide program of adaptation of the legislation of Ukraine to the legislation of the European Union" № 1629-IV, which provided for the process of bringing the laws of Ukraine and other legal acts into compliance with the *acquis communautaire*, which is still in force. (provisions of paragraph 10 of Chapter VI of the program) [8].

However, with the ratification by Law of Ukraine № 1678-VII dated September 16, 2014 of the Association Agreement between Ukraine and the European Union... in which Ukraine, once again in the relevant provisions of the agreement, states its intentions to adapt its legislation to EU legislation, continues a consistent policy of harmonization. The document No. 2074-IX is not yet widely available for discussion and is only being discussed among limited professional circles. Ukraine passed the Law of Ukraine "On the nationwide program of adaptation of the legislation of Ukraine to the legislation of the European Union" № 1629-IV in 2014. This law aims at aligning the laws of Ukraine and other legal acts with the *acquis communautaire*, which is still in effect (as stated in paragraph 10 of Chapter VI of the program). Ukraine's ratification of the Association Agreement with the European Union through the Law of Ukraine № 1678-VII on September 16, 2014 further solidified its commitment to align with EU legislation. This agreement affirms Ukraine's intention to adapt its legislation to EU legislation, continuing its consistent policy of harmonizing its laws with those of the EU. ng its legislation to EU legislation.

Key words: cryptocurrency, virtual assets, unified approach to law-making, European integration, adaptation to EU legislation.

Постановка проблеми. Слід відзначити, що не дивлячись на декларування Україною з Європейською спільнотою у міжнародних протоколах, деклараціях,

угодах та в національному законодавстві про свій намір на обрання беззаперечного курсу на Євроінтеграцію, на сьогодні в законодавчому процесі продовжує існувати

фактор ігнорування парламентом України актів Європейського союзу та законотвораючого процесу ЄС при прийнятті нового законодавства, що призводить до існування розбіжностей з актами ЄС, які в майбутньому доводиться приводити у відповідність з міжнародними вимогами.

Закон України «Про віртуальні активи» № 2074-IX приймався Україною в той час, коли Європейський союз сформував свою єдину позицію щодо виду визначень криптовалюти, які враховуються в обов'язкових рекомендаціях FATF та визначився в рекомендаціях Європейської комісії та Європейського центрального банку з порядком регулювання криптоактивів.

Однак, виходячи з прийнятого Закону № 2074-IX, не дивлячись на чисельні рекомендації Єврокомісії, категоріально-понятійний апарат Закону має суттєві відмінності від задекларованих Європейським союзом визначень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед наукових вітчизняних досліджень Устименко В., Джабраїлов Р., Гудіма Т., Хатнюк Н. С., Побіянська Н. Б., Нігрєєва О. О., Грицай С. О. здебільшого розглядалися питання порівняльного аналізу проектів змін до директиви та регламенту перед затвердженням Європейським союзом МіСА та положень Закону України «Про віртуальні активи», а також проблем приведення у відповідність законодавства України у термінологічному апараті, які мали запроваджуватися регламентом ЄС, а також необхідності доповнень та уточнень деяких положень Закону України «Про віртуальні активи», які вже вирішені в положеннях МіСА.

Однак, загальна проблема відсутності у національному законодавстві правового механізму, який б регулював вимоги до визначення єдиного підходу адаптації національного законодавства України до законодавства ЄС залишається не вирішеною.

Мета статті. Метою статті є розкриття правових характеристик у визначенні понять віртуальних активів, які не узгоджені з нормами регламенту ЄС 2023/1114 від 31 травня 2023 року, проаналізовано вибіркові відмінності між прийнятими нормами в законодавстві України, що регулюють діяльність з обігом криптовалют та їх відповідність у підходах визначення міжнародних правил та стандартів у правовому визначенні такого явища як віртуальний актив.

Викладення основного матеріалу. Починаючи з 2015 року в українському дослідницькому просторі збільшувався інтерес до появи в світі такого явища як «криптовалюта», у зв'язку з чим у засобах масової інформації та фахових наукових виданнях все частіше з'являлись різного роду думки та підходи до визначення поняття «криптовалюта», її правової природи, визначення її технологічного процесу, обговорювались перспективи подальшого її існування, і необхідність запровадження регулятивних норм та державних інституцій для ведення її в обіг як об'єкт цивільних прав в Україні. Здебільшого більшість публікацій та досліджень в Україні щодо визначення правової природи «криптовалюти» проводились на підставі досвіду країн з розвинутою ринковою економікою, в тому числі країн ЄС, які на рівні своїх регулятивних актів поступово інтегрували технології «криптовалюти» для розвитку своєї фінансової системи і Україна не є виключенням.

Так, у 2017 році була проведена перша в світі трансатлантична угода з обміну нерухомості на криптовалюту за використанням смарт контракту блокчейна *Ethereum* між приватними сторонами, громадянами якими були з України та США [5].

У 2018 році як інформував журнал Економічна правда видання Kantar TNS Ukraine у своєму дослідженні вказувало, що 18 % громадян України володіють криптовалютою, а 72 % про неї знають, проте з процесом її легалізації українська держава на той час не поспішала [4].

В той же час, країни ЄС з 2015 року поступово вирішували питання правового регулювання віртуальних активів на наднаціональному рівні. У своїй промові, політичних керівних принципів Урсула фон дер Ляєн на пленарному засіданні Європейського парламенту 27 листопада 2019 року заявила про можливість Європи використати свої переваги цифрового світу, з метою закріплення свого інноваційного потенціалу для трансформування фінансової системи, і те як ця система надає цифрові послуги компаніям та населенню [12].

Президентка констатувала, що затверджений у 2018 році план дій з фінансових технологій комісії «FinTech» був у значному ступені виконаний, що в подальшому слугувало основою для прийняття парламентом Європейського союзу регламенту ЄС 2023/1114 від 31 травня 2023 року Про регулювання ринку криптоактивів [16].

Також в листі від 10 вересня 2019 року віце-президенту Домбровскісу президент Урсула фон дер Ляєн підкреслила, що враховуючи обставини широкої цифрової повістки Комісії, є необхідність вдосконалення «загального підходу з державами-членами відносно регулювання криптовалют з метою мінімізації ризиків та використання всіх можливостей, які вони можуть надати» [16].

Як зазначено у пояснювальній записці до проекту регламенту ЄС, погодження єдиних умов правового регулювання на рівні ЄС створить умови та можливості розвитку трансграничного ринку та постачальників послуг криптоактивів, використовуючи тим самим усі можливості внутрішнього ринку [16].

Такий принцип єдиного підходу правового регулювання криптоактивів у подальшому був закріплений в положенні регламенту ЄС (п.8 Регламенту) між всіма державами учасниками [17].

В той же час, прогресивним етапом до регулювання криптовалют в Україні стало прийняття Україною 17 лютого 2022 року Закону України «Про віртуальні активи» який згідно з п.1 прикінцевих та перехідних положень вступає в силу з моменту внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливості оподаткування операцій з віртуальними активами [7].

Вказаний закон мав логічне продовження політики гармонізації національного законодавства із законодавством ЄС, однак на сьогодні слід констатувати суттєві відмінності у підходах визначення правового регулювання віртуальних активів України і ЄС, що в свою чергу може негативно позначитись на інтеграційні процеси в розрізі національного законодавства та успішного партнерства з міжнародними організаціями, які мають у співпраці із Європейською комісією удосконалити правила регулювання криптоактивів.

Так, спроби Україною визначитись із поняттям правової природи криптовалют та технології віртуального процесу її створення розпочинались ще у 2019 році, про що свідчать законопроекти № 2461 від 15.11.2019 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо оподаткування операцій з криптоактивами» (відкликаний), та законопроект № 7150 від 13.03.2022 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами», які у підсумку прийняті не були [9; 10].

Вже в ухваленому у 2022 році Законі № 2074-IX законодавець сформував поняття «віртуальних активів» (ВА), «забезпечувальний віртуальний актив» (ЗВА), «незабезпечувальний віртуальний актив» (НВА) яким встановив певний напрям «національного погляду» правової природи ВА, шляхом посвідченням «криптоактивом» майнових прав на інший об'єкт цивільних прав (зокрема право вимоги), порядок його введення в обіг у певній системі обороту віртуальних активів, умови та підстави придбання, відчуження, можливість/неможливість його обміну.

Таке законодавче бачення поняття ВА в цілому відрізняється від поглядів європейського парламенту у визначенні понять.

Так, п. 18 загальних положень Директиви ЄС 2023/1114 визначає поняття «криптоактиви» та класифікує їх за трьома видами, «токени е-грошей», «токени пов'язанні з активами», «службові токени», що є схожими з понятійними термінами віртуальних активів (НВА, ЗВА) Закону № 2074-ІХ, зокрема, обидва поняття передбачають цінність, виражену в електронній формі, актив може бути збережений та переданий в електронному вигляді за допомогою технологічної системи, проте за своїм змістом у понятійному сенсі мають суттєві відмінності.

Україна у законотворчій діяльності взагалі залишено поза увагою обговорюванні Європейською комісією таких понять як «механізм консенсуса», «технологію розподільного реєстру» (DTL), а також будь-який вид віртуальних/криптоактивів як токени електронних грошей, службові токени, втілені з проекту Регламенту в третю статтю MiCA ЄС [17].

Згадані поняття «криптоактивів» обговорювались експертною Європейською спільнотою з 2018 року та були втілені в якості рекомендацій в тому числі ЄЦБ (Європейського центрального банку), економічного та соціального комітету до прийняття положень MiCA ЄС [14].

Європейський центральний банк у своїх письмових пропозиціях до регламенту ЄС 2021 року визначив, що дві підкатегорії «криптоактивів», а саме «токени електронних грошей», «токени пов'язанні з активами» мають чіткі виміри грошового заміщення, враховуючи функції грошових коштів, як засоби обміну, збереження вартості, розрахункової одиниці. Визначення «токени пов'язанні з активами» має відношення до функції збереження вартості, в той же час визначення «токени електронних грошей» відноситься як до функції обміну так і до функції збереження («...основна ціль якого резюмується в якості засобу обміну, яка направлена на підтримку стабільного значення...»).

Виходячи з викладеного ЄЦБ вказує, що терміни «токени, пов'язанні з активами», і «токени електронних грошей» в такому регулюванні, повністю або частково, визначені як заміна грошам [14].

Крім того у передбачених під. д) п. 3 статті 4 в регламенті ЄС випадках володілець криптоактиву має право використати токени в обмін на товари і послуги в обмеженій мережі продавців за договірними домовленостями с оферентом [17].

Такий підхід до регулювання ринку криптоактивів свідчить про те, що європейський парламент вирішуючи проблему правового визначення мав певну послідовну концепцію від якої до прийняття регламенту про регулювання ринку криптоактивів не відхилявся з 2018 року.

Першу спробу запровадити у законодавство України схожі поняття «криптоактив», «операція з криптоактивами», «розподілений реєстр», «токен», «токен-актив» та піти одним шляхом у понятійному апараті з ЄС включав в себе проект Закону № 2461 від 15.11.2019 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо оподаткування операцій з криптоактивами», який у підсумку було відкликано [9].

У прийнятому в Законі України № 2074-ІХ поняття віртуальний актив має власний шлях правового визначення та імплементації його особливостей у національне законодавство, зокрема, законодавець визначив, що ВА не є засобом платежу, та не може бути предметом обміну на майно (товар), роботи (послуги) за будь-яких умов, а може бути обмінений на інший віртуальний актив та валютні цінності (ст. ст. 4, 11 Закону) [7].

Крім того віртуальний актив у розумінні вказаного закону є забезпечувальним та незабезпечувальним.

Як згадувалось вище забезпечувальний ВА – віртуальний актив, це актив що посвідчує майнові права, зокрема,

права вимоги на інші об'єкти цивільних прав, незабезпечувальний ВА – віртуальний актив, що не посвідчує жодних майнових або немайнових прав (стаття 1 Закону) [7].

Виходячи з рекомендацій Європейської комісії до правил регулювання криптоактивів в ЄС, комісія чітко визначала існування в обігу криптоактивів, які можуть бути використанні як обмінний засіб на товари або/та послуги (платіжні токени), а також використанні як фінансові або інвестиційні інструменти на ринку, якщо навіть до прямих функціональних можливостей вони не відносяться [15].

Спроба самостійно в Україні визначити поняття криптоактив, законодавець затвердив в законі під поняттям «віртуальний актив», надав йому властивості, які мають не визначений до кінця правовий механізм регулювання.

Так, відповідно до частини четвертої статті 4 Закону № 2074-ІХ під забезпеченням віртуального активу розуміється посвідчення ним майнових прав, зокрема прав вимоги на інші об'єкти цивільних прав. Забезпечення віртуальних активів не є забезпеченням виконання зобов'язання. Під посвідченням майнових прав розуміється підтвердження права власника забезпеченого віртуального активу вимагати об'єкт забезпечення» [7].

Застосуванням у Законі певних термінів при визначенні правового статусу «віртуальних активів»: «вимагати об'єкт забезпечення» створюють певну правову невизначеність навіть в інституті цивільного законодавства.

У висновку головного юридичного управління Верховної ради України міститься зауваження на цю норму, та вказується, що вказане поняття не має чіткості та ясності при визначенні статусу, оскільки порядок реалізації такої вимоги законом не передбачено, що призводить до правової невизначеності та порушення принципу Верховенства права [3].

Схожа критика від головного юридичного управління адресована відносно того, що «**віртуальні активи** не є засобом платежу на території України та не можуть бути предметом обміну на майно (товари), роботи (послуги)» (ч. 7 статті 4) [3; 7].

Як вказує юридичне управління за змістом цивільного законодавства віртуальний актив як об'єкт цивільних прав може бути предметом договору міни (ст. 715 ЦК), а діюча норма фактично є незастосованою на практиці [3].

Згідно з положеннями статті 127 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, кожна Сторона докладає необхідних зусиль для забезпечення впровадження міжнародних стандартів регулювання та нагляду у сфері фінансових послуг та для боротьби з ухиленням від сплати податків на всій її території [11].

Відповідно до статті 133 Угоди про асоціацію, Сторони визнають важливість наближення чинного законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Україна забезпечить поступове приведення у відповідність своїх чинних законів та майбутнього законодавства до *acquis* ЄС. Таке наближення розпочинається з дати підписання цієї Угоди та поступово поширюватиметься на всі елементи *acquis* ЄС, зазначені у Додатку XVII до цієї Угоди [11].

Виходячи з викладеного, слід прийти до висновку, що ні загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства ЄС затвердженої Законом України № 1629-IV у 2004 році, ні Урядова концепція адаптації законодавства України до законодавства ЄС, затвердженої постановою Кабміном № 1496 від 16.08.1999 році не встановлює жодних критеріїв в якому порядку і яким вимогам необхідно дотримуватись законодавцю під час законодавчого процесу, щоб приведення діючого та майбутнього законодавства України відповідало актам ЄС, не порушуючи при цьому національні інтереси України [8].

Фактично Україна при ратифікації у 2014 році Угоди між Україною та ЄС... проблему вказаного питання не вирішила, частина положень в Угоді де Україна взяла на

себе обов'язок адаптувати своє законодавство з законодавством ЄС перманентно дублюються з попередніми актами № 1629-IV, № 1496, які і досі на сьогодні не вдосконалені.

Стан речей такого законодавчого підходу, породжує в системі законотворчої діяльності України можливість законотворця по різному формувати своє бачення у запровадженні вже врегульованих або запропонованих до затвердження законодавством Європейського союзу понять в ідентичній сфері.

Ризик застосування таких суперечливих актів прийнятих Україною у кооперації з ЄС може призвести до порушення принципу правової визначеності та верховенства права, що у майбутньому все одно змусить Українського законодавця врегулювати розбіжності та привести їх у відповідність з міжнародними актами Європейського союзу.

Прийнятий Закон України «Про віртуальні активи» в даному випадку не є виключенням.

Згідно висновку комітету Верховної ради України з питань інтеграції України в ЄС (реєстр. № 3637 від 11.06.2020) видно, що при оцінці поняття віртуальний актив комітет орієнтується лише на обов'язкові рекомендації глосарію FATF (цільова група з фінансових міроприємств) в контексті виконання зобов'язань статті 20 Угоди про асоціацію з метою запобігання та боротьби з легалізацією (відмиванням) коштів та фінансуванням тероризму [1].

Як видно з останніх публікацій, автори наукових видань у своїх дослідженнях акцентують увагу на тому, що підготовлений до прийняття проект МіСА у 2023 році та прийнятий Закон України «Про віртуальні активи» № 2074-IX містить різний категоріальний та понятійний апарати, законодавчі підходи ЄС у запровадженні правил МіСА є відмінними від підходів України до визначення понять криптовалюта та порядку регулювання її обігу у програмно-віртуальних системах.

Так, Володимир Устименко, Руслан Джабраїлов, Тетяна Гудіма у своїй спільній науковій публікації «Правове врегулювання ринку віртуальних активів в Україні та в Європейському союзі, порівняльне дослідження» прийшли до висновку, що попри наявні у Законі правові конструкції, які певною мірою корелюють із запропонованим у МіСА концептуальним баченням побудови системи правового регулювання ринку віртуальних активів, констатували, що окремі ключові елементи не сприйняли або залишилися поза увагою під час розроблення зазначеного Закону.

Зокрема, подальшого вдосконалення потребує насамперед термінологічний апарат Закону, який поступається МіСА у деталізації та врахуванні специфіки окремих типів віртуальних активів. У зв'язку з цим доводиться доцільність уточнення визначення ключового терміна – «віртуальні активи», врахувавши особливості технології розподіленого реєстру.

Крім того, доводиться важливість закріплення у Законі гарантійного механізму у вигляді резерву активів, який би міг захистити майнові права набувачів віртуальних активів, що стало предметом окремої уваги у межах МіСА [13, с. 59].

Разом з цим Грицай С. О. в науковій публікації «Зміна профільного Закону Про віртуальні активи: імплементація Європейського регламенту МіСА» також наголошує про необхідність приведення Закону № 2074 у відповідність із актом МіСА ЄС, який вже був прийнятий 31 травня 2023 року та опублікований в червні поточного року.

Як рекомендує Грицай С. О. Європейський регламент МіСА має бути покладений в основу нової редакції Закону України «Про віртуальні активи», так серед іншого, пропонується щоб: класифікація та визначення віртуальних активів відповідали Розділу III регламенту МіСА, а саме: 1) Asset referenced tokens (ARTs) – токени з прив'язкою до активів; 2) Electronic money tokens (EMTs) – токени електронних грошей; 3) та усі інші криптоактиви (включно з сервісними токенами) [2, с. 77].

Резюмуючи слід прийти до висновку, що проблема відсутності єдиного підходу до визначення спільного понятійного апарату, породжує проблеми у законодавчому процесі в термінах інтеграції законодавства ЄС в національну правову систему України, оскільки суб'єктам законодавчої ініціативи знову доведеться повертатися на доопрацювання прогалів у законодавстві і в решті решт спрямовувати свої дії на вдосконалення вже прийнятих законів.

Висновки. У підсумку слід зазначити, що Україна у відповідності до міжнародних обов'язків має запровадити в своє законодавство принципи та норми, які мають відповідати єдиному проєвропейському підходу до правового визначення та регулювання ринку віртуальних активів, для гармонійного інтегрування своєї економіки в економіку ЄС згідно з новими інноваційними стандартами цифрової трансформації, усунути розбіжності у законодавчих підходах, вирішити однотипні концептуальні питання у цифровій технологічній сфері, що буде сприяти у поглибленні співпраці між Україною та міжнародними організаціями.

Для досягнення відповідних цілей слід привести Закон України «Про віртуальні активи» у відповідність з правилами МіСА, класифікувати поняття віртуальний актив за видами МіСА, прийняти за основу рекомендації Європейської комісії для більш широкого сприйняття досліджуваного процесу та можливо законодавчо врегулювати інші токени, що не увійшли до регламенту МіСА ЄС, визначитись у законодавчому розумінні із правовим статусом інших технологій, зокрема, «стейблкоїнів», «технологією розподіленого реєстру», «механізму консесусу», інших віртуальних технологій, що не були охоплені Законом.

Крім того, на законодавчому рівні слід закріпити норми та критерії, які мають враховуватись при законодавчому процесі в Україні за допомогою яких результат адаптації національного законодавства з законодавством ЄС не буде мати відхилення у понятійному апараті, шляхом створення спільного підходу до регулювання відповідної сфери.

У даному випадку, пропонується за аналогією обов'язкових рекомендацій FATF запровадити на законодавчому рівні Порядок, який буде мати обов'язкові вимоги у формуванні єдиного підходу у законотворчій діяльності в допустимих межах та в інтересах України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Висновок комітету з питань Європейської інтеграції України до Європейського союзу до проекту Закону України «Про віртуальні активи» (реєстр. № 3637 від 11.06.2020). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/697206>
2. Грицай С.О. Зміна профільного закону Про віртуальні активи: імплементація Європейського регламенту МіСА. *Юридичний вісник «Повітряне та космічне право»*. 213. Вип. 1. С. 72–82.
3. Зауваження Головного юридичного управління Верховної Ради України до Проекту Закону України «Про віртуальні активи» реєстр. № 3637. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/759745>
4. Згідно з дослідженням, 72% українців знають про криптовалюту, а 13% володіють ними. *Економічна правда*. 18.06.2018 р. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/06/18/637910/>
5. Карпенко О. Квартира за криптовалюту: перша угода в Україні. 26 вересня 2017 року. URL: <https://ain.ua/ru/2017/09/26/kvartira-za-ethereum/>
6. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку разом з міжнародними партнерами презентувала представникам профільних державних органів та ринковій спільноті текст проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні». 14 червня 2023 року. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/virtualni-aktyvy-v-zakoni-v-ukraini-predstavleniy-dovhoochikuvanyi-dokument-dlia-zapusku-rynku/>

7. Про віртуальні активи: Закон України № 2078-IX від 17 лютого 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>
8. Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського союзу: Закон України № 1629-IV (положення 10 Розділу VI). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
9. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України від 15 листопада 2019 року № 2461. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67423
10. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами № 7150 від 13.03.2022 року. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39211>
11. Угода про асоціацію між Україною з однієї сторони та Європейським союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами членами, з іншої сторони: ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
12. Урсула фон дер Ляєн. Моя повістка для Європи: політичні, керівні принципи для наступної Європейської комісії 2019-2024 рр. 2019. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/43a17056-ebf1-11e9-9c4e-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>
13. Устименко В., Джабраїлов Р., Гудима Т. Правове регулювання ринку віртуальних активів в Україні та в Європейському союзі, порівняльне дослідження. *Право України*. (2022) (8) 48-61.
14. Opinion of the European Central Bank of 19 February 2021 on a proposal for a regulation on Markets in Crypto-assets, and amending Directive (EU) 2019/1937 (CON/2021/4) 2021 / C. 152/01. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:52021AB0004>
15. Opinion of the European Economic and Social Committee on: Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Markets in Crypto-assets, and amending Directive (EU) 2019/1937 (COM(2020) 593 final – 2020/0265 (COD)) – Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on a pilot regime for market infrastructures based on distributed ledger technology (COM(2020) 594 final – 2020/0267 (COD)). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52020AE4982>
16. Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on Markets in Crypto-assets, and amending Directive (EU) 2019/1937 COM(2020) 593 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593#document2>
17. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) № 1093/2010 and (EU) № 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937 (Text with EEA relevance). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1114>